

Virgil Nistru ȚIGĂNUȘ*

**530 ANI DE STATORNICIE.
MĂRTURII VORONEȚIENE (1488-2018)**

**530 YEARS OF STABILITY.
TESTIMONIES FROM VORONEȚ (1488-2018)**

- Abstract -

This essay was written on the occasion of the celebration of 530 years since the foundation, in 1488, of „St. Gheorghe” Monastery from Voroneț - Bukovina. The sacred buiding was erected on a place where there had been some previous monachic settlements, by the Ruler of the entire Moldavia - Ștefan the Great. He raised the monastery at the council received by the hermit St. Daniil. The construction works lasted only for three months, three weeks and three days.

470 years ago, in 1547, at the request of the ruler Petru Rareș and under the authority of the Methropolitan Grigore Roșca, the outer walls of the monastery were painted, according to the conditions required by the church canons. The impressing wall-painting „Judgment Day” brought to the church the fame of being a „Sixtine Chapel of the East”. Nowadays, several nuns, which have graduated from important universities, recognized all over Europe, bring even more prestige to this blessed place.

Keywords: Daniile the Hermit, Grigore Roșca, canons, „The Garden of Virgin Marry”, „Bible in images”, „poetics of the symbols”.

***

Ceea ce suspendă starea opacă a timpului profund suferind în care trăim este, credem, speranța că, în plină forfotă globalizantă, tinerii vor dobândi înțelepciunea de a cultiva esențialele Patriei milenare, dreapta credință, școala și cultura românească. Ei au aflat că în lăcașurile din Moldova, Bucovina, Transilvania, Țara Românească, banat, Dobrogea s-a pus început bun din veacuri

---

* Universitatea Dunărea de Jos din Galați.

pentru unitatea de neam, pentru împlinirea idealului de umanitate, conduită morală, pentru iluminarea în duh a conștiinței naționale. Nu vă sunt străine nici acele voci îndulcite de fățarnicie care îndeamnă la abandonarea țării, a părinților (sau a mormintelor) cu scopul de a-și trăi „visul” (colorat cu adjective selectate după temeuri financiare). Cu nepăsare pleacă, cu o vivacitate suspectă sunt îngrămădiți sub „umbrelele” publicitare „travel”, cu ochii împăienjeniți de lacrimi, ar dori ca timpul să fie reversibil – atunci când află de trecerea părinților în „lumea fără dor”...

Sfintele chinezii au urcat munții, au îmbrățișat obcinile, dealurile, șesurile – până la țărmul de mare. Altarele acestui țărm, pe care nu vom înceta a-l numi apostolește „Grădină a Maicii Domnului”, sunt adevărate temeuri de hotar. La Rarău, Voroneț, Humor, Văratec, Toplița, Agapia, Nicula, Putna, Pătrunsa, Căpriana, Tismana, Sucevița, Bogdana, Petru-Vodă, Dervent, Maglavit, Frăsinei, Dragomirna, Prislop, Secu, Sihăstria, Sihla, Vladimirești, Dealu, Cocoș, Probotă, Arbore, Adamclisi și în alte binecuvântate locuri ce păstrează un tezaur de spiritualitate românească. Prin alianța arhitecturii cu naturalețea culorilor, prin liniștea rapsodică a cerului ce se deschide deasupra acestor adevărate *cărți de rugăciune*, ele veghează străvechea ctitorie creștină care este România. Măreția acestor sălașuri rezultă din simplitatea discursului figurativ, din grija pentru respectarea ierminiilor, din valoarea de testament al sfințeniei. Am înțeles aceasta încă din anii în care, sfios pelerin școlar, contemplan treptele dramei creștine în fața porților zăvorâte de cine-știe-ce sărman amețit de putere. Cu ochii strănși priveam orbitele mucenicilor, albite cu pumnalul năvălitorilor atei. Sentimentul încrederii că există o rânduială sfântă ne-a salvat din strânsoarea preceptelor false.

La 530 de ani de la ctitorirea mănăstirii Voroneț¹ de către Sfântul Voievod Ștefan cel Mare (ridicată între 26 mai și 14 septembrie 1488, adică în trei luni, trei săptămâni și trei zile), avem privilegiul unei miraculoase călătorii în arca de piatră a Voronețului, ale cărei icoane, cum spunea monahia profesor Elena Simionovici, o talentată, distinsă scriitoare, sunt „ferestre spre cer”.

Despre „vocația testamentară a Voronețului” a predicat cu năvalnic entuziasm, precum Părinții din primele veacuri creștine, ÎPS Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. Ea este întruchipată de Marele Voievod Ștefan, de Sf. Daniil Sihastrul și de mitropolitul Grigore Roșca: „Ce ne-au lăsat ei cu limbă de moarte? Nimic mai puțin decât pe Însuși Cuvântul Vieții. Ne îndeamnă cei trei, lăsându-ne Voronețul în dar (...) Ne-au lăsat această bogăție spirituală spre întărirea neamului

¹ În redacția Mănăstirii Voroneț: *Sfânta Mănăstire Voroneț. Un sfert de veac de veac de la reînființare*, volum îngrijit de monahia dr. Gabriela Platon, conf. dr. Carmen Cornelia Bălan, ed. Doxologia, 2016.

românesc.”² Recent, dl. acad. Andrei Eșanu și d-na dr. Valentina Eșanu au publicat un studiu monografic³ despre Mitropolitul Grigore Roșca. Pe lângă un valoros *Tetraevangheliar*, Mitropolitul dăruiește de fapt Voronețului toate averile și toți banii pe care-i acumulase pe parcursul vieții și, în primul rând, satul Mălini (unde, peste aproape patru veacuri, avea să se nască poetul Nicolae Labiș).

Se scria frumos în acest lăcaș; o dovedesc manuscrisele copiștilor Ioan și Mihail. Frescele din vremea lui Petru Rareș caligrafiază pe canavaua sinilie a adâncurilor cerești o „Biblie în imagini”, așa cum s-a spus. Aflat la Voroneț, Geo Bogza, „paznicul de far” al mărilor sufletești ale Bucovinei, recunoștea: „în lumina dulce mi se pare că mi-am petrecut acolo toată viața.”⁴

Astăzi, Voronețul înduhovnicirii își împlinește menirea, coborând din legende și cronici cu semnul Rugului Aprins al dreptei credințe, cu lumina din privirea maicilor, cu inegalabila sa artă românească cu semnificații universale, cu lecția de istorie trăită și de neînfrântă demnitate națională, dar și cu o binefăcătoare, nobilă tradiție de susținere a tinerelor valori. Măicuța Stavroforă Irina Pântescu întruchipează, de multe decenii, o *Alma Mater* pentru monahiile Voronețului, purtătoare de chip îngeresc. Cu multă stăruință, răbdare și curaj, ele, rugătoarele și îndelung lucrătoarele, sunt licențiate „cum laude”. Doctor în Teologie, maica Stareță Gabriela Platon a studiat poetica simbolurilor și a imaginilor din fresca Voronețului, a comparat „mărturisirile vechilor greci” cu „mărturisirea patristică”. Specializată în limbajul imaginilor, Maica Gabriela își rostește cuvântul despre cultul sfinților cu profundă smerenie, deolaltă cu florile verii, cu firele de iarbă aplecate peste lespezile netezite de trecerea anilor: „Sfințenia cea bine plăcută lui Dumnezeu înseamnă înstrăinarea omului de răutăți și de patimi, păstrarea și mărturisirea dreptei credințe în Dumnezeu, împlinirea poruncilor dumnezeiești (...) Pe o asemenea cale au mers sfinții reprezentați pe absidele Voronețului”⁵.

Pravila primită acum 530 ani de la cel recunoscut a fi „Atletul lui Hristos” – credința, unitatea de neam, neatârnarea – reprezintă un ideal. Trecutul este considerat un mesager și un îndreptar pentru aceste vremuri. Este înălțător să-i ascuți grăind pe Părintele Arhiepiscop Pimen, pe tânărul ierarh Damaschin, pilde de vrednicie și profundă smerenie – spre a te împărtăși cu Lumina ce stăruie din veacuri deasupra Moldovei și Bucovinei (așa cum ni le-a lăsat – la începuturi – Dumnezeu).

² Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, *Vocația testamentară a Voronețului*, op.cit., pp. 21-23 („Despre Daniil Sihastrul”: vol. *Sfinți români din Bucovina*, Ed. A.S.R., Suceava, 2017).

³ Andrei Eșanu, Valentina Eșanu, *Viața și faptele Mitropolitului Grigore Roșca (1478-1580)*, Ed. Doxologia, Iași, 2017, p.41.

⁴ Geo Bogza, „Voroneț”, în vol. *Paznic de far*, Ed. Minerva, București, 1974, p.271.

⁵ Monahia dr. Gabriela Platon, „Sfinții Părinți în reprezentarea Cinului de la Voroneț”, în vol. *Sfânta Mănăstire Voroneț. Un sfert de veac de veac de la reînființare*, ed.cit., p. 240.

Merituoase sunt lucrările științifice, antologate în elegante ediții, realizate de: prof. dr. Elvira Sorohan, conf. dr. Carmen Cornelia Bălan, prof. dr. Ovidiu Boldura, prof. dr. arh. Virgiliu Polizu, conf. dr. Mihai Lazăr, diac. conf. dr. Vasile Demciuc. Monografia semnată de monahia prof. Elena Simionovici a fost tradusă în franceză, engleză, germană, italiană. Monahia stareță Gabriela Platon, invitată curent la simpozioane românești și internaționale, a primit distincția de merit din partea UNESCO. Iată cum, la sfânta mănăstire Voroneț, continuă, în al șaselea veac ștefanian, în onoarea Patriei întregite, zidirea cea duhovnicească. Ea are statornicia înseninărilor albastre.